

STICHTING KASTEEL DE HAAR

VLEUTEN – DE MEERN

JAARVERSLAG 2016

INHOUDSOPGAVE

<u>BESTUURSVERSLAG</u>	3
<u>JAARREKENING</u>	
Balans per 31 december 2016	9
Staat van baten en lasten 2016	10
Kasstroomoverzicht 2016	11
Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	12
Toelichting op de balans per 31 december 2016	15
Toelichting op de staat van baten en lasten 2016	21
Voorstel resultaatbestemming	25
<u>OVERIGE GEGEVENS</u>	
Controleverklaring	26
<u>BIJLAGEN</u>	
Bestuurssamenstelling en aftreedrooster	
Organigram	
Budget 2017	
Afgewikkelde projecten per 31 december 2016	

BESTUURSVERSLAG

Over Stichting Kasteel de Haar

Stichting Kasteel de Haar is opgericht op 29 augustus 1996, en heeft statutair ten doel:

- a. het in het algemeen belang doen voortbestaan en voor het publiek toegankelijk houden van Kasteel de Haar, met de daarbij behorende gebouwen, daaronder begrepen de kerk, en de museale collectie, daaronder begrepen de inboedel, de tuinen en overige aanleg en het Noorderpark als cultuurhistorisch monument, een en ander in de zin van de monumentenwet 1988, hierna tezamen aan te duiden als het Kasteel/Museum; en
- b. het bevorderen van het voortbestaan van de samenhang van het Kasteel/Museum met het landgoed Haarzuilens,

een en ander ter bevordering van het cultuurhistorisch totaalconcept en de veiligstelling van een uniek natuurgebied.

De stichting tracht dit doel te bereiken door het in eigendom verkrijgen en houden en instandhouden van het Kasteel/Museum. Nu - sinds 2012 - naast de gebouwen ook de collectie in eigendom is van de stichting, zijn restauratie en onderhoud de belangrijkste pijlers van de werkzaamheden van de stichting.

Ten behoeve van de toegankelijkheid voor publiek en de exploitatie van het Kasteel/Museum is op 29 mei 2001 een aparte stichting opgericht, Stichting Exploitatie Kasteel de Haar.

Stichting Kasteel de Haar hanteert het bestuur-model zoals beschreven in de Governance Code Cultuur. Het bestuur van de stichting bestaat uit een even aantal bestuursleden, waarvan de helft (bestuursleden A) wordt benoemd door de bloedverwanten in rechte lijn van baron van Zuylen van Nijvelt van de Haar en de andere helft (bestuursleden B) wordt benoemd door de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten. In de even jaren wordt de voorzitter door de bestuursleden A uit hun midden benoemd, in de oneven jaren wordt de voorzitter door de bestuursleden B uit hun midden benoemd. Het bestuur wijst uit zijn midden een penningmeester aan. In de bijlagen zijn de bestuurs Samenstelling en het aftreedrooster weergegeven.

Het bestuur heeft een aantal taken en verantwoordelijkheden gedelegeerd aan de directie en dit vastgelegd in een directiereglement. Directeur sinds 1 mei 2004 is Anetta de Jong.

Per 1 januari 2008 is de stichting aangemerkt als algemeen nut beoogde instelling (ANBI) en binnen dit kader per 1 januari 2012 tevens als culturele instelling.

In september 2013 is Stichting Kasteel de Haar door de minister van OCW aangewezen als Professionele Organisatie voor Monumentenbehoud (POM). Het bestuur van de stichting ziet dit als erkenning voor de wijze waarop de instandhouding van het Kasteel/Museum wordt gewaarborgd.

Op 15 juli 2014 is Kasteel de Haar opgenomen in het Museumregister. Het Museumregister is een register van museale instellingen die aantoonbaar voldoen aan criteria voor een kwalitatief hoogwaardige invulling van de functies van een museum.

Op 1 januari 2016 zijn alle personeelsleden van Stichting Exploitatie Kasteel de Haar die zich bezighouden met instandhouding overgedragen aan Stichting Kasteel de Haar. Ook alle bijbehorende activa en passiva zijn overgedragen aan Stichting Kasteel de Haar. In Stichting Exploitatie Kasteel de Haar resteren nu slechts de zuivere exploitatie-activiteiten en in Stichting Kasteel de Haar zijn alle instandhoudingsactiviteiten verenigd. Zie het organigram in de bijlagen voor de verdeling van de afdelingen over Stichting Exploitatie Kasteel de Haar en Stichting Kasteel de Haar.

Samenvatting

In 2016 is de restauratie van het Châtelet afgewikkeld en in het kasteel is de restauratie van de installaties uitgevoerd. In het park is de restauratie van de laatste stijtuinen voltooid.

In 2016 was de jaarlijkse variabele huur, betaald door Stichting Exploitatie Kasteel de Haar, hoog genoeg om alle noodzakelijk instandhoudings-werkzaamheden naar behoren uit te voeren. Omdat niet alle gebudgetteerde werkzaamheden daadwerkelijk zijn uitgevoerd, is de voorziening instandhouding opgehoogd.

Een niet gebudgetteerde bijdrage van de BankGiroloterij is besteed aan de restauratie van het Kasteel.

De personeelskosten waren hoger dan in 2015 door de overzetting van het instandhoudings-personeel vanuit Stichting Exploitatie Kasteel de Haar, maar vielen alsnog lager uit dan begroot.

De gemaakte niet subsidiabele kosten in het kader van de verschillende restauratieprojecten zijn verantwoord als bijzondere lasten.

Het negatieve resultaat van € 108.857 wordt voor een bedrag van € 77.041 gedoteerd aan en voor een bedrag van € 99.197 onttrokken aan het bestemmingsfonds BGL, voor een bedrag van € 90.045 onttrokken aan de bestemmingsreserve Kasteel, voor een bedrag van € 11.195 onttrokken aan het bestemmingsfonds Châtelet en voor een bedrag van € 10.000 gedoteerd aan het bestemmingsfonds historische kassen. Het restant van € 4.539 wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Restauratie en instandhouding 2016

In 2013 verleende de Minister van OCW een subsidie van maximaal € 5.600.000 voor de restauratie van het Châtelet en diverse interieur-onderdelen van het kasteel. In 2013 is gestart met de casco-restauratie van het Châtelet. De kosten worden voornamelijk gedekt door genoemde rijkssubsidie (70% van de gemaakte kosten) en een bijdrage van de Provincie Utrecht (€ 1.000.000).

In 2014 is gestart met de restauratie van het interieur van het Châtelet. Deze kosten worden gedekt door rijkssubsidie (70%) en een donatie van de familie van Zuylen van Nijevelt van de Haar (€ 500.000) ten behoeve van de (casco- en interieur)restauratie van het Châtelet.

Zowel de casco restauratie als de interieurrestauratie van het Châtelet zijn afgerond in 2015 en afgewikkeld in 2016.

In 2015 is tevens gestart met de resterende interieur-onderdelen van het kasteel. Omdat er voor dit project nog onvoldoende financiering was, maar het belang van de voortgang van de restauratie werkzaamheden door het bestuur wordt onderkend, is besloten dit project in delen uit te voeren. In 2016 is de restauratie van de installaties in het kasteel uitgevoerd en zijn de voorbereidingen voor de volgende fasen in gang gezet. In 2017 zal worden aangevangen met de volgende fase, de restauratie van delen van de bovenste verdiepingen van het kasteel.

In 2015 en 2016 zijn het Grote Cour en de Menagerie / Entreegebied gerestaureerd, dankzij bijdragen van het VSB Fonds, Dioraphte, het Prins Bernhard Cultuurfonds en de Provincie Utrecht. Dit project is in 2016 afgewikkeld en daarmee zijn alle stijtuinen rond het kasteel nu gerestaureerd.

In het kader van het Subsidieregeling Instandhouding Monumenten ontvangt Stichting Kasteel de Haar subsidie voor de instandhouding van diverse monumenten op het kasteelterrein. De rijksbijdrage varieert van 50% tot 65%, afhankelijk van het monument en het jaar waarin de subsidie aangevraagd is. De eigen bijdrage van 35% tot 50% wordt gedekt door de inkomsten uit verhuur van het kasteelterrein aan de Stichting Exploitatie Kasteel de Haar.

In 2016 was er speciale aandacht in de bestuursvergaderingen voor de ontwikkeling van een nieuwe methodiek om de staat van onderhoud van de gebouwen (zowel monumentaal als niet monumentaal), het park en de collectie alsmede de beschikbare middelen voor het onderhoud te monitoren. Deze jaarlijkse monitoring stelt het bestuur in de gelegenheid om de belangrijkste aandachtspunten zowel voor de korte als lange termijn te signaleren en te adresseren.

Resultaat 2016

2016 heeft een positief exploitatieresultaat resultaat opgeleverd van € 99.403, waar een positief resultaat van € 8.000 was begroot. Na aftrek van de bijzondere lasten ontstaat een negatief resultaat van € 108.857.

Het resultaat wordt als volgt bestemd.

Een bedrag van € 77.041 wordt gedoteerd aan het bestemmingsfonds BGL. De BankGiro Loterij draagt een percentage van het inleggeld van de loten die voor Kasteel de Haar meespelen af. De uitkeringen dienen besteed te worden aan doeleinden van algemeen en/of cultureel belang. Dit fonds wordt voornamelijk gebruikt voor de dekking van de eigen bijdrage van de restauratie in het kasteel. Hiertoe wordt een bedrag van € 99.197 onttrokken aan het bestemmingsfonds.

Een bedrag van € 90.045 wordt onttrokken aan de bestemmingsreserve Kasteel, ten behoeve van de resterende dekking van de eigen bijdrage van de restauratie in het kasteel.

Een bedrag van € 11.195 wordt onttrokken aan het bestemmingsfonds restauratie Châtelet.

Een bedrag van € 10.000 wordt gedoteerd aan het bestemmingsfonds historische kassen. De Gemeente Utrecht heeft dit bedrag gedoneerd ten behoeve van een haalbaarheidsonderzoek naar het plaatsen van historische kassen. Dit onderzoek zal in 2017 worden uitgevoerd.

Het restant van € 4.539 wordt toegevoegd aan het eigen vermogen van de stichting ten behoeve van de algemene reserve.

Baten 2016

De financiële baten waren door de lagere rentestand € 14.000 minder dan in 2015 en € 11.500 minder dan begroot.

De huurinkomsten waren € 328.500 hoger dan in 2015 en € 4.000 hoger dan begroot. De begrote huurinkomsten waren zoveel hoger dan in 2015, doordat het variabele deel van de huur die Stichting Kasteel de Haar aan Stichting Exploitatie Kasteel de Haar in rekening brengt is aangepast in lijn met de verschuiving van het dagelijkse reguliere onderhoud van park en tuinen naar Stichting Kasteel de Haar.

De bijdragen voor instandhouding waren € 20.000 lager dan begroot, doordat de uitgaven – waaraan de subsidie is gerelateerd – lager waren.

De reeds genoemde bijdrage van de BankGiroloterij van € 77.000 was niet begroot, aangezien er pas loten meespelen voor Kasteel de Haar sinds halverwege 2015 en de eerste bijdrage na opstellen van het budget voor 2016 is ontvangen.

Lasten 2016

Per 1 januari 2016 is het personeel van Stichting Exploitatie Kasteel de Haar, voor zover het zich bezighoudt met instandhoudingsactiviteiten, overgeheveld van Stichting Exploitatie Kasteel de Haar naar Stichting Kasteel de Haar. Tevens zijn de directeur en adjunct directeur / controller in dienst van Stichting Kasteel de Haar gekomen.

De personeelskosten waren door deze verschuiving in 2016 € 193.000 hoger dan in 2015, maar ruim € 29.000 lager dan begroot. De voornaamste oorzaak is de vergoeding die ontvangen is uit de verzuimverzekering in verband met twee langdurig zieke medewerkers. Deze medewerkers zijn slechts ten dele vervangen, voor het overige deel zijn de werkzaamheden intern overgenomen.

De instandhoudingskosten waren € 3.500 lager dan begroot en € 300.000 hoger dan in 2015. Deze stijging ten opzichte van 2015 was noodzakelijk, omdat enerzijds de instandhoudingsactiviteiten voor park en tuinen zijn overgeheveld van Stichting Exploitatie Kasteel de Haar naar Stichting Kasteel de Haar en anderzijds omdat de in 2013 tot 2015 gerestaureerde (delen van) gebouwen per 2016 voor de eerste maal onderhoud zouden behoeven.

Niet alle gebudgetteerde werkzaamheden zijn in 2016 ook daadwerkelijk uitgevoerd, deels omdat werkzaamheden zijn uitgesteld naar 2017 en deels omdat werkzaamheden nog niet noodzakelijk werden geacht. Per jaareinde is de voorziening instandhouding (ter dekking van de eigen bijdrage bij

de instandhoudingssubsidie-voorschotten die in 2016 zijn uitbetaald maar nog niet besteed) dan ook met € 70.000 opgehoogd.

De diverse kosten waren € 8.000 hoger dan begroot, onder andere door werkkleding en inrichting werkplaats voor de afdeling park en tuinen, door hogere bestuurskosten en door de gesponsorde aanschaf van natuurbanken.

De overige reguliere lasten waren ongeveer conform begroting.

De bijzondere lasten bestonden uit gemaakte niet subsidiabele kosten na afwikkeling van de restauratie van het Châtelet in 2016, de eigen bijdrage behorende bij de in 2016 gemaakte kosten voor de restauratie van het kasteel en de resterende eigen bijdrage behorende bij de tuinrestauratie.

Vermogenspositie

Stichting Kasteel de Haar heeft geen winstoogmerk. Positieve resultaten worden toegevoegd aan het eigen vermogen, bestaande uit de algemene reserve, door het bestuur aangewezen bestemmingsreserves en bestemmingsfondsen. Verliezen verlagen het eigen vermogen.

De liquide middelen zijn vastgelegd in tegoeden op bankrekeningen en spaartegoeden. Stichting Kasteel de Haar sluit elke vorm van beleggen uit.

Risico's en onzekerheden

In het voorjaar van 2016 heeft de stichting een risico-analyse laten uitvoeren door Het CFO Centrum. Hierbij werd gekeken naar operationele risico's, regelgeving en gevaarlijke situaties. Diverse scenario's met verschillende niveau's van inkomstenderving door deze risico's zijn uitgewerkt. Naast de kans op en de impact van betreffende risico's is aangegeven welke beheersmaatregelen zijn genomen om te voorkomen dat deze risico's zich voordoen dan wel als de risico's zich voordoen welke maatregelen worden genomen om de gevolgen en schade zoveel mogelijk te beperken en beheersen.

De risico analyse is besproken in de bestuursvergaderingen. In lijn met een lage risico bereidheid heeft het bestuur besloten om de items vanaf een "gemiddeld risico" en de bijbehorende beheersmaatregelen voortaan jaarlijks te bespreken. Het betreft de ANBI-status, de POM-status, brand/storm/watergevaar en vergunningen. Daarnaast heeft het bestuur in 2016 de risico's op diefstal en cybercrime en de bijbehorende beheersmaatregelen uitvoeriger besproken.

Ontwikkelingen na balansdatum

Er zijn geen uitzonderlijke zaken op te merken over ontwikkelingen die zich, voor de vaststelling van de jaarrekeningen op 26 juni 2017 door het bestuur, zouden hebben voorgedaan en die een belangrijke invloed hebben op de financiële positie van de stichting in 2017.

Budget 2017

Het bestuur heeft op 28 november 2016 het budget voor 2017 vastgesteld, deze treft u aan in de bijlage.

Haarzuilens, 26 juni 2017

Het bestuur van Stichting Kasteel de Haar:

Bestuursleden A

Benoemd door familie van Zuylen
van Nijeveld van de Haar

Bestuursleden B

Benoemd door Vereniging Natuurmonumenten

Dhr. J.J. de Graeff, voorzitter in 2016

Dhr. K.E.J. Dijk, voorzitter in 2017

Barones A.M.H. Watson – van Zuylen
van Nijeveld

Dhr. F. Rövekamp, penningmeester

Barones H.C van Zuylen van Nijeveld

Dhr. M.G.A.C. van den Tweel

Mevr. N. David - Weill

Dhr. K. Strijbis

BALANS PER 31 DECEMBER 2016

(na verwerking van het resultaat)

		2016	2015
Materiële vaste activa	1	1.603.523	1.582.933
Financiële vaste Activa			
Stichting Exploitatie Kasteel de Haar	2	89.474	108.640
Vlottende activa			
Handelsdebiteuren		12.070	2.185
Belastingen		10.504	29.699
Vorderingen en overlopende activa	3	837.333	515.910
		859.907	547.794
Liquide middelen	4	3.397.089	2.962.917
		5.949.993	5.202.284
Eigen vermogen			
Algemene reserve	5	3.188.650	3.184.110
Bestemmingsreserve Kasteel	6	92.955	183.000
Bestemmingsfonds Châtelet	7	70.855	82.050
Bestemmingsfonds BGL	8	-	22.156
Bestemmingsfonds Historische Kassen	9	10.000	-
		3.362.460	3.471.316
Voorzieningen			
Voorziening restauratie	10	-	44.282
Voorziening instandhouding	11	113.000	43.000
		113.000	87.282
Langlopende schulden	12	429.530	456.039
Kortlopende schulden			
Crediteuren	13	178.969	224.750
Belastingen & pensioenpremies	14	24.706	-
Overige schulden	15	1.841.328	962.897
		2.045.003	1.187.647
		5.949.993	5.202.284

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2016

		2016	Budget 2016	2015
BATEN				
Directe opbrengsten				
Financiële baten		18.414	30.000	32.511
Huur/pachtinkomsten	16	722.387	718.000	393.875
		740.801	748.000	426.386
Bijdragen	17	316.590	248.000	80.964
Som der baten		1.057.391	996.000	507.350
LASTEN				
Personeelskosten	18	352.677	382.000	159.575
Advieskosten	19	19.805	22.000	12.960
Instandhoudingskosten	20	426.446	430.000	126.222
Verzekeringen		74.354	78.000	74.802
Afschrijvingen	21	63.505	63.000	53.644
Bank- en rentekosten	22	8.130	8.000	8.605
Diversen	23	13.071	5.000	996
Som der lasten		957.988	988.000	436.804
EXPLOITATIERESULTAAT		99.403	8.000	70.546
Bijzondere baten/lasten	24	- 208.260	-	- 417.950
RESULTAAT VOOR BESTEMMING		- 108.857	8.000	- 347.404
Mutatie Bestemmingsreserve Kasteel		90.045	-	- 48.000
Mutatie Bestemmingsfonds Châtelet		11.195	-	417.950
Mutatie Bestemmingsfonds BGL		22.156	-	- 22.156
Mutatie Bestemmingsfonds Historische Kassen		-10.000	-	-
RESULTAAT NA BESTEMMING		4.539	8.000	390

KASSTROOMOVERZICHT 2016

Het saldo van de liquide middelen is in 2016 toegenomen. De oorzaak hiervan blijkt uit onderstaande analyse van het kasstroomoverzicht.

	2016	2015
OPERATIONELE ACTIVITEITEN		
Resultaat	- 108.857	- 347.404
Afschrijvingen	70.289	59.428
Voorzieningen	25.718	10.282
Veranderingen in werkkapitaal		
Mutatie vorderingen	-312.113	16.934
Mutatie kortlopende schulden	857.356	264.306
NETTO KASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN	532.393	3.546
INVESTERINGSACTIVITEITEN		
Investerings in materiële vaste activa	-92.586	-
Desinvesteringen in materiële vaste activa	1.707	-
Investerings in financiële vaste activa	-20.833	-
Desinvesteringen in financiële vaste activa	40.000	20.000
NETTO KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN	-71.712	20.000
FINANCIERINGSACTIVITEITEN		
Mutatie langlopende schulden	- 26.509	- 26.091
NETTO KASSTROOM	434.172	- 2.545
Stand liquide middelen begin boekjaar	2.962.917	2.965.462
Stand liquide middelen einde boekjaar	3.397.089	2.962.917
MUTATIE LIQUIDE MIDDELEN	434.172	- 2.545

GRONDSLAGEN VAN WAARDERING

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld volgens de bepalingen van de in Nederland geldende RJ-richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven.

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van de historische kostprijs. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders wordt vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan mede uit de volgende onderdelen:

1. Het oorspronkelijke kasteel, het park, de collectie en de bijgebouwen worden gezien het unieke karakter PM opgenomen in de balans.
2. De kosten van de verbouwingen ten behoeve van de exploitatie worden conform het bestuursbesluit van 3 oktober 2002 geactiveerd.

De kosten van de verbouwingen en andere vaste bedrijfsmiddelen worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen.

Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

Financiële vaste activa

De onder financiële vaste activa opgenomen vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen de reële waarde onder aftrek van transactiekosten (indien materieel). Vervolgens worden deze vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, welke in het algemeen gelijk is aan de nominale waarde. Bij de waardering wordt rekening gehouden met eventuele waardeverminderingen.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien er geen sprake is van agio of disagio en transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de vorderingen. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit banktegoeden met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen van de stichting wordt ingedeeld in reserves (vrij besteedbaar vermogen) en fondsen (niet vrij besteedbaar vermogen).

Een deel van de reserves kan door het bestuur worden afgezonderd voor een speciaal doel. Deze bestemmingsreserves worden gevormd door (een deel van) het positieve resultaat van enig jaar te bestemmen voor dat doel.

Het positieve resultaat dat geen bestemming heeft gekregen wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Indien in enig jaar donaties door derden zijn bestemd voor een speciaal doel en deze donatie is nog niet (volledig) besteed, dan wordt het restant toegevoegd aan een bestemmingsfonds voor dat doel.

Nog niet afgewikkelde bijdragen

De bijdragen die Stichting Kasteel de Haar ontvangt worden direct opgenomen in de staat van baten en lasten, tenzij de bijdragen voorwaardelijk worden verstrekt en pas na afronding van een project definitief zijn. In dat geval worden zowel de vooruit ontvangen bijdragen als de met betrekking tot het project gemaakte kosten in de balans opgenomen onder de post overige schulden. Zodra met enige mate van zekerheid valt vast te stellen dat de bijdragen met betrekking tot een project of een gedeelte van een project definitief verleend zullen worden, worden zowel de bijdragen als de gemaakte kosten opgenomen in de staat van baten en lasten. Dit is bijvoorbeeld jaarlijks het geval bij dat deel van de vooruit ontvangen onderhoudssubsidie, waarvan de bijbehorende instandhoudingskosten werkelijk gemaakt zijn.

Voorzieningen

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

Restauratievoorziening

In 2013 is - na subsidietoekenning van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed en de Provincie Utrecht - gestart met de restauratie van het Châtelet. Ten behoeve van de niet subsidiabele onderdelen is gedurende de restauratie jaarlijks een dotatie aan de restauratievoorziening gedaan ter hoogte van de op dat moment geraamde niet subsidiabele restauratiekosten, voor zover toe te rekenen aan de werkzaamheden in dat jaar en voor zover niet gedekt door eventuele bestemmingsfondsen. Bij de financiële afwikkeling van een restauratie-deelproject zijn de gemaakte kosten en de ontvangen bijdragen opgenomen in de staat van baten en lasten. De niet subsidiabele kosten zijn tegelijkertijd onttrokken aan de restauratievoorziening.

Ter dekking van de eigen bijdrage van de huidige restauratie van het kasteel is een bestemmingsreserve gevormd. Hierdoor is een voorziening niet meer noodzakelijk.

Voorziening groot onderhoud

De voorziening groot onderhoud is gekoppeld aan de instandhoudingssubsidie. Deze subsidie wordt verleend op basis van zesjarige onderhoudsplannen en gaat uit van een eigen bijdrage. De subsidie wordt uitbetaald in jaarlijkse voorschotten. Om de instandhoudingskosten evenredig te verdelen wordt ernaar gestreefd jaarlijks een bedrag ter hoogte van de eigen bijdrage behorende bij reeds ontvangen maar nog niet bestede voorschotten aan de voorziening gedoteerd. In een jaar dat de instandhoudingskosten hoger zijn dan de eigen bijdrage behorende bij het voorschot van dat jaar, wordt een bedrag gelijk hieraan onttrokken aan de voorziening.

Schulden

Schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde tenzij anders is bepaald.

GRONDSLAGEN VAN RESULTAATBEPALING

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het saldo van baten en lasten over het verslagjaar met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen. De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. De winsten zijn verantwoord in het jaar waarin de diensten zijn geleverd. De verliezen zijn verantwoord in het jaar waarin deze voorzienbaar waren.

Pensioenen

De Stichting heeft voor haar medewerkers een pensioenregeling. Deze regeling wordt gefinancierd door afdrachten aan de pensioenuitvoerder, te weten het bedrijfstakpensioenfonds BPL. De pensioenverplichtingen uit de pensioenregeling wordt gewaardeerd volgens de 'verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering'. In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de winst-en-verliesrekening verantwoord.

Afschrijvingen

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van gereedheid voor ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast. Boekwinsten en –verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende rente-opbrengsten en-lasten van uitgegeven en ontvangen leningen.

GRONDSLAGEN VOOR DE OPSTELLING VAN HET KASTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen.

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

1. MATERIELE VASTE ACTIVA	2016	2015
A. Bedrijfsgebouwen en –terreinen, collectie	PM	PM
B. Verbouwingen	1.325.771	1.378.137
C. Rijplaten	190.382	196.166
D. Andere vaste bedrijfsmiddelen	87.370	8.630
	1.603.523	1.582.933

A. Bedrijfsgebouwen en –terreinen

Het kasteel en aanverwante zaken worden gezien het unieke karakter van het kasteel PM gewaardeerd. De bedrijfsgebouwen en –terreinen zijn ter hoogte van de (jaarlijks geïndexeerde) getaxeerde herbouwwaarde van €128.859.400 verzekerd. Voor de collectie is een restauratieverzekering afgesloten met een totaal verzekerd bedrag van € 2.000.000, plus een all risk verzekering voor de wandtapijten van totaal € 2.400.000.

B. Verbouwingen

Het afschrijvingspercentage van de verbouwingen bedraagt 3,33%.

C. Rijplaten

Het afschrijvingspercentage bedroeg tot en met 2012 10% en na een schattingswijziging in 2013 5,67%. De restwaarde is gesteld op € 184.600. De afschrijvingskosten van de rijplaten (per 2013 jaarlijks € 5.784) worden doorbelast aan Stichting Exploitatie Kasteel de Haar.

D. Andere vaste bedrijfsmiddelen

Het afschrijvingspercentage van de andere vaste bedrijfsmiddelen bedraagt 10% of 20%.

Het verloop van deze posten is als volgt:

	B.	C.	D.	Totaal
Aanschafwaarde per 1 januari	1.572.544	286.665	73.641	1.932.850
Investeringsboekjaar 2016	-	-	92.586	92.586
Desinvesteringboekjaar 2016	-	-	-1.707	-1.707
Aanschafwaarde per 31 december	1.572.544	286.665	164.520	2.023.729
Cumulatieve afschrijving per 1 januari	-194.407	-90.499	-65.011	-349.917
Afschrijvingboekjaar 2016	-52.366	-5.784	-12.139	-70.289
Afschrijvingendesinvesteringboekjaar 2016	-	-	-	-
Cumulatieve afschrijving per 31 december	-246.773	-96.283	-77.150	-420.206
Boekwaarde per 31 december 2016	1.325.771	190.382	87.370	1.603.523

2. STICHTING EXPLOITATIE KASTEEL DE HAAR	2016	2015
Stand per 1 januari	108.640	128.640
Mutatie boekjaar	-19.167	-20.000
Stand per 31 december	89.474*	108.640

Dit betreft een reguliere rekening courant tussen Stichting Exploitatie Kasteel de Haar en Stichting Kasteel de Haar.

* I.v.m. afrondingsverschil stand per 31 december naar boven afgerond.

3. VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA	2016	2015
Vooruitbetaalde kosten	109.683	101.467
Nog te ontvangen bedragen	18.019	33.321
Nog te ontvangen huur Stichting Exploitatie Kasteel de Haar	709.631	381.122
	837.333	515.910

4. LIQUIDE MIDDELEN	2016	2015
Betaalrekeningen	100.380	33.523
Spaarrekeningen	3.296.709	2.929.394
	3.397.089	2.962.917

Bovenstaande spaarrekeningen hebben een variabel rentepercentage.

5. ALGEMENE RESERVE	2016	2015
Stand per 1 januari	3.184.110	3.183.720
Mutatie boekjaar	4.539	390
Stand per 31 december	3.188.650*	3.184.110

Dit betreft het niet vastgelegde deel van het eigen vermogen.

* I.v.m. afrondingsverschil stand per 31 december naar boven afgerond.

6. BESTEMMINGSRESERVE KASTEEL	2016	2015
Stand per 1 januari	183.000	135.000
Dotatie boekjaar	-	48.000
Onttrekking boekjaar	-90.045	-
Stand per 31 december	92.955	183.000

Het bestuur heeft een bestemmingsreserve gevormd ten behoeve van de nog niet gerestaureerde delen van het kasteel. Hieruit is in 2016 een bedrag onttrokken ter dekking van de eigen bijdrage van de restauratie in het kasteel.

7. BESTEMMINGSFONDS CHÂTELET	2016	2015
Stand per 1 januari	82.050	500.000
Onttrekking boekjaar	-11.195	-417.950
Stand per 31 december	70.855	82.050

De familie van Zuylen van Nijvelt van de Haar heeft een bedrag ter hoogte van € 500.000 gedoneerd ten behoeve van de restauratie van het Châtelet.

8. BESTEMMINGSFONDS BGL	2016	2015
Stand per 1 januari	22.156	-
Dotatie boekjaar	77.041	22.156
Onttrekking boekjaar	-99.197	-
Stand per 31 december	-	22.156

De BankGiro Loterij draagt een percentage van het inleggeld van de loten die voor Kasteel de Haar meespelen af. De uitkeringen dienen besteed te worden aan doeleinden van algemeen en/of cultureel belang. Hieruit is in 2016 een bedrag onttrokken ter dekking van de eigen bijdrage van de restauratie in het kasteel.

9. BESTEMMINGSFONDS HISTORISCHE KASSEN	2016	2015
Stand per 1 januari	-	-
Dotatie boekjaar	10.000	-
Stand per 31 december	10.000	-

De Gemeente Utrecht heeft een bedrag ter hoogte van € 10.000 gedoneerd ten behoeve van een haalbaarheidsonderzoek naar het plaatsen van historische kassen. Dit onderzoek zal in 2017 worden uitgevoerd.

10. VOORZIENING RESTAURATIE	2016	2015
Stand per 1 januari	44.282	43.000
Dotatie boekjaar	-	1.282
Onttrekking boekjaar	-44.282	-
Stand per 31 december	-	44.282

Ten behoeve van de restauratie van het Châtelet is een eigen bijdrage van de stichting voorzien. Deze bijdrage is bij de afwikkeling in 2016 onttrokken aan de voorziening restauratie. Zie verder de bijlage.

11. VOORZIENING INSTANDHOUDING	2016	2015
Stand per 1 januari	43.000	34.000
Dotatie boekjaar	70.000	9.000
Stand per 31 december	113.000	43.000

Ten behoeve van instandhouding ontvangt de stichting subsidie, die middels jaarlijkse voorschotten wordt uitbetaald. Omdat per jaareinde niet alle ontvangen voorschotten reeds besteed zijn, is een voorziening gevormd om de eigen bijdrage behorende bij deze voorschotten te kunnen dekken. Deze eigen bijdrage varieert van 35% tot 50% van de totale subsidiabele instandhoudingskosten, afhankelijk van het object en het jaar waarin de subsidie is verleend. Omdat de stichting niet alle kosten daadwerkelijk voorziet te maken wordt de voorziening gevuld tot 70% van de eigen bijdrage behorende bij de per jaareinde reeds ontvangen en nog niet bestede voorschotten van de instandhoudingssubsidie.

In 2016 wordt derhalve € 70.000 gedoteerd aan de voorziening instandhouding.

12. LANGLOPENDE SCHULDEN	Hypotheek 808.618.020	Hypotheek 808.619.020	Totaal
Stand per 31 december 2015	258.783	223.347	482.130
Aflossing in 2016	-14.154	-11.937	-26.091
	244.629	211.410	456.039
Te betalen aflossing in 2017 (< 1 jaar)	-14.381	-12.128	-26.509
Langlopende schuld	230.248	199.282	429.530
Aflossing 1 - 5 jaar	-75.429	-63.614	-139.043
Aflossing > 5 jaar	-154.819	-135.668	-290.487

Dit betreft twee hypotheeklen die onder garantstelling van Gemeente Utrecht verstrekt zijn door Stichting Nationaal Restauratiefonds.

Restauratie – hypotheek 808.618.020

Deze hypotheek is verstrekt op 1 maart 2002. Het verstrekte bedrag is € 433.197 en wordt in 360 maanden afbetaald. De hypotheek wordt in 2032 afgelost. De maandelijkse termijnen zijn gebaseerd op annuïteit inclusief een 1,6% rente op jaarbasis.

Restauratie – hypotheek 808.619.020

Deze hypotheek is verstrekt op 1 juli 2002. Het verstrekte bedrag is € 367.271 en wordt in 360 maanden afbetaald. De hypotheek wordt in 2032 afgelost. De maandelijkse termijnen zijn gebaseerd op annuïteit inclusief een 1,6% rente op jaarbasis.

13. CREDITEUREN	2016	2015
Reguliere handelscrediteuren	164.750	140.752
Bouwcrediteuren	14.219	83.998
	178.969	224.750

14. BELASTINGEN & PENSIOENPREMIES	2016	2015
Loonbelasting	11.861	-
Pensioenpremies	12.845	-
	24.706	-

15. OVERIGE SCHULDEN	2016	2015
Nog niet afgewikkelde bijdragen restauratie	1.543.062	822.712
Nog niet afgewikkelde bijdragen onderhoud Kasteel / Châtelet	105.089	-
Nog niet afgewikkelde bijdragen onderhoud div. monumenten	68.594	55.542
Nog niet afgewikkelde bijdragen onderhoud Kademuren	25.218	20.456
Nog niet afgewikkelde bijdragen onderhoud Stalplein zuid	-	14.300
Nog niet afgewikkelde bijdragen onderhoud Franse Poort	925	939
Personele verplichtingen	54.039	-
Kortlopend deel hypotheken	26.509	26.091
Overlopende passiva	17.892	22.857
	1.841.328	962.897

De nog niet afgewikkelde bijdragen restauratie bestaan uit € 2.118.978 vooruit ontvangen bijdragen minus € 573.026 gemaakte kosten en € 2.890 reeds vastgestelde nog te ontvangen bijdragen.

De nog niet afgewikkelde bijdragen onderhoud diverse monumenten, Kademuren, Stalplein Zuid en Franse Poort bestaan volledig uit vooruit ontvangen nog niet bestede bijdragen (instandhoudingssubsidie).

In de personele verplichtingen zijn vakantiegeld, vakantiedagen en overwerk inbegrepen.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Voorwaardelijke rechten en verplichtingen

De Stichting verhuurt de gebouwen en terreinen aan Stichting Exploitatie Kasteel de Haar middels een langlopende overeenkomst, de jaarhuur bedraagt een vast deel van € 13.852 plus een variabel deel op basis van de (onder)huur die Stichting Exploitatie Kasteel de Haar aan derden rekent minus gemaakte kosten.

Meerjarige financiële verplichtingen

Per 31 december 2016 heeft Stichting Kasteel de Haar € 71.757 aan restauratie verplichtingen ten behoeve van de restauratie van het kasteel uitstaan.

De stichting heeft een langlopende leaseverplichting inzake een leaseauto. De maandelijkse termijnen bedragen € 749, de gebruiker betaalt geen eigen bijdrage. Per 31 december 2016 resteren 46 leasetermijnen.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2016

16. HUUR/PACHTINKOMSTEN	2016	Budget 2016	2015
Kasteel de Haar en bijgebouwen	709.631	705.000	381.122
Eikslaan 6	11.870	12.000	11.870
Ockhuizerweg 18	886	1.000	883
	722.387	718.000	393.875

17. BIJDRAGEN	2016	Budget 2016	2015
Onderhoudssubsidie Park en tuinen	105.038	100.000	-
Onderhoudssubsidie Kasteel/ Châtelet	39.665	85.000	-
Onderhoudssubsidie div monumenten	45.734	24.000	28.742
Onderhoudssubsidie Kademuren	3.399	6.000	9.529
Onderhoudssubsidie Stalplein Zuid	32.464	30.000	14.986
Onderhoudssubsidie Franse Poort	1.699	3.000	4.951
Donaties met bestemming	87.041	-	22.156
Donaties vrij besteedbaar	650	-	600
Sponsoring	900	-	-
	316.590	248.000	80.964

De donaties met bestemming betreffen een donatie van € 77.041 van de BankGiro Loterij, (toegevoegd aan het bestemmingsfonds BGL), een donatie van € 10.000 van de Gemeente Utrecht ten behoeve van een haalbaarheidsonderzoek naar het plaatsen van historische kassen (toegevoegd aan het bestemmingsfonds historische kassen). Een gesponsorde bijdrage van € 900 ten behoeve van de aanschaf van natuurbanken is in 2016 reeds volledig besteed.

18. PERSONEELSKOSTEN	2016	Budget 2016	2015
Lonen en salarissen	313.737	363.030	-
Sociale lasten	71.549	71.020	-
Pensioenlasten	46.971	45.430	-
Reiskosten	22.269	21.188	-
Overige personeelskosten	5.328	4.332	-
Doorbelasting aan / van Stichting Exploitatie de Haar	-95.500	-118.000	159.575
Doorbelasting aan familie van Zuylen	-11.677	-5.000	-
	352.677	382.000	159.575

Stichting Kasteel de Haar had tot 2016 geen personeel in dienst. De personeelskosten werden jaarlijks door Stichting Exploitatie Kasteel de Haar doorbelast aan Stichting Kasteel de Haar.

Per 1 januari 2016 is het personeel van Stichting Exploitatie Kasteel de Haar, voor zover het zich bezighoudt met instandhoudingsactiviteiten, overgeheveld van Stichting Exploitatie Kasteel de Haar naar Stichting Kasteel de Haar. Tevens zijn de directeur en adjunct directeur / controller in dienst van Stichting Kasteel de Haar gekomen. Van deze laatste twee wordt per 2016 jaarlijks een deel van de kosten doorbelast aan Stichting Exploitatie Kasteel de Haar.

De bezoldiging van het bestuur van de Stichting bedroeg nihil.

Op 31 december 2016 waren de FTE in vaste dienst als volgt over de diverse afdelingen verdeeld:

	2016	2015*
Directie & staf	1,8	1,8
Park en tuinen	3,0	3,0
Huishouding, behoud & beheer	3,1	2,8
	7,9	7,6

* Ter vergelijking zijn hier de FTE per 1 januari 2016 weergegeven.

19. ADVIESKOSTEN	2016	Budget 2016	2015
Accountantskosten	11.872	16.000	11.637
(Loon-)administratie	1.392	1.200	453
Diversen	6.541	4.800	870
	19.805	22.000	12.960

De post diversen bestond in 2016 onder andere uit de kosten voor het uitvoeren een risico analyse.

20. INSTANDHOUDINGSKOSTEN	2016	Budget 2016	2015
Onderhoud Park en tuinen (60%)*	89.152	110.000	-
Onderhoud Kasteel en Châtelet (50%)*	79.329	170.000	
Onderhoud div monumenten (60%)*	75.987	35.000	42.502
Onderhoud div mon. kerk (65%)*	219	5.000	4.985
Onderhoud Kademuren (60%)*	5.665	10.000	15.882
Onderhoud Stalplein zuid (60%)*	54.106	50.000	24.977
Onderhoud Franse Poort (60%)*	2.831	5.000	8.252

20. INSTANDHOUDINGSKST (VERVOLG)	2016	Budget 2016	2015
Onderhoud niet subsidiabel gebouwen	16.594	15.000	19.342
Projecten niet subsidiabel	15.976	26.000	-
Behoud en beheer collectie	16.587	4.000	-
Dotatie instandhoudingsvoorziening	70.000	-	9.000
Dotatie restauratievoorziening	-	-	1.282
	426.446	430.000	126.222

*Het percentage achter de onderhoudskosten geeft aan wat de bijbehorende onderhoudssubsidie is. Het resterende percentage (35% tot 50%) is de eigen bijdrage.

21. AFSCHRIJVINGEN	2016	Budget 2016	2015
Reguliere afschrijvingen	70.289	69.000	59.428
Doorbelasting aan Stichting	-5.784	-6.000	-5.784
Exploitatie Kasteel de Haar			
Boekverlies / boekwinst	-1.000		
	63.505	63.000	53.644

22. BANK- EN RENTEKOSTEN	2016	Budget 2016	2015
Rentelast hypotheek	7.714	7.800	8.125
Bank- en rentekosten	416	200	480
	8.130	8.000	8.605

23. DIVERSEN	2016	Budget 2016	2015
Park en tuinen	6.819	3.000	-
Bestuurskosten	3.700	1.000	533
Huishouding	533	1.000	-
Diversen algemeen	2.019	-	463
	13.071	5.000	996

24. BIJZONDERE BATEN / LASTEN	2016	2015
Afwikkeling bijdragen restauratie Châtelet	3.927.788	-
Afwikkeling kosten restauratie Châtelet	-3.927.788	-417.950
Afwikkeling kosten Châtelet overig	-11.195	-
Afwikkeling bijdragen restauratie kasteel	56.340	-
Afwikkeling kosten restauratie kasteel	-245.583	-
Afwikkeling bijdragen tuinrestauratie	341.063	-
Afwikkeling kosten tuinrestauratie	-348.885	-
	-208.260	-417.950

Restauratie Châtelet

De restauratie van het Châtelet is in zijn geheel afgewikkeld. Zie de bijlage voor een uitgebreid overzicht van het project.

De post afwikkeling Châtelet overig heeft betrekking op niet subsidiabele toevoegingen na afronding van het project. Deze zijn onttrokken aan het bestemmingsfonds Châtelet (zie toelichting 7).

Restauratie Kasteel

De restauratie van het kasteel is nog niet voltooid. In 2016 is gewerkt aan de restauratie van de installaties, alsmede de voorbereidende werkzaamheden voor de volgende fases. Aan het eind van het project zullen de kosten en bijbehorende subsidie worden afgewikkeld.

Jaarlijks worden de kosten afgewikkeld die niet gedekt worden door subsidie (derhalve een bedrag ter hoogte van de eigen bijdrage). In 2016 zijn deze kosten onttrokken aan het bestemmingsfonds BGL (zie toelichting 8) en de bestemmingsreserve kasteel (zie toelichting 6).

Afgewikkelde bijdragen in 2016 zijn de bijdrage voor de restauratie van de kapsalon in het kader van het programma Max Monumentaal (reeds in 2013 ontvangen, maar pas afgewikkeld na de installatiewerkzaamheden) en de bijdragen van Vollandis in het kader van de leerling-bouwplaats.

Tuinrestauratie

De restauratie van het Grote Cour en de Menagerie / Entreegebied is geheel afgewikkeld. Zie de bijlage voor een uitgebreid overzicht van het project.

VOORSTEL RESULTAATBESTEMMING

Voorgesteld wordt het positieve resultaat over 2016 na dotatie aan de bestemmingsreserves en -fondsen ad € 4.539 toe te voegen aan het eigen vermogen ten behoeve van de algemene reserve.

Haarzuilens, 26 juni 2017

Het bestuur van Stichting Kasteel de Haar:

Bestuursleden A

Benoemd door familie van Zuylen
van Nijevelt van de Haar

Bestuursleden B

Benoemd door Vereniging Natuurmonumenten

Dhr. J.J. de Graeff, voorzitter in 2016

Barones A.M.H. Watson – van Zuylen
van Nijevelt

Barones H.C van Zuylen van Nijevelt
Mevr. N. David - Weill

Dhr. K.E.J. Dijk, voorzitter in 2017

Dhr. F. Rövekamp, penningmeester

Dhr. M.G.A.C. van den Tweel

Dhr. K. Strijbis

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van de Stichting Kasteel de Haar

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2016

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van Stichting Kasteel de Haar te Haarzuilens gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Kasteel de Haar op 31 december 2016 en van het resultaat over 2016 in overeenstemming met Richtlijn 640 van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving voor "organisaties zonder winststreven".

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2016 (eigen vermogen ad € 3.362.460);
2. de staat van baten en lasten over 2016 (resultaat na bestemming € 4.539); en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis van ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Kasteel de Haar zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Richtlijn 640 van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving voor "organisaties zonder winststreven" is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Voorts hebben wij kennis genomen van de in de bijlagen opgenomen informatie. Wij zijn van mening dat deze informatie met de jaarrekening verenigbaar is.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Richtlijn 640 van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving voor "organisaties zonder winststreven". Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag in overeenstemming met Richtlijn 640 van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving voor "organisaties zonder winststreven".

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Richtlijn 640 van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving voor "organisaties zonder winststreven". In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Voor een nadere uiteenzetting van onze verantwoordelijkheden en de daarmee samenhangende controlewerkzaamheden verwijzen wij naar de website van de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA):

<https://www.nba.nl/Documents/Tools>

[Vaktechniek/Standaardpassage nieuwe controletekst niet oob variant Nederlands.docx](#)

Amersfoort, 26 juni 2017

Auren Audit & Assurance Amersfoort B.V.

drs. A. (Andries) van Pijkeren RA

BESTUURSSAMENSTELLING EN AFTREEDROOSTER

Het bestuur van Stichting Kasteel de Haar bestaat uit acht leden, waarvan de helft (bestuursleden A) wordt benoemd door de bloedverwanten in rechte lijn van baron van Zuylen van Nijvelt van de Haar en de andere helft (bestuursleden B) wordt benoemd door de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten.

Bestuursleden worden benoemd voor een termijn van vier jaar en hebben in eerste instantie maximaal twee termijnen zitting. Uit het oogpunt van continuïteit is het mogelijk om een bestuurslid voor een derde termijn te herbenoemen.

Een uitzondering op het aftreedrooster geldt voor het hoofd van de familie van Zuylen van Nijvelt van de Haar en de algemeen directeur van Vereniging Natuurmonumenten. Beide hebben qualitate qua zitting in het bestuur.

Op 31 december 2016 bestond het bestuur van Stichting Kasteel de Haar uit de volgende leden:

Bestuursleden A

- dhr. J.J. de Graeff (voorzitter in even jaren) benoemd in 2015;
- barones A.M.H. Watson-van Zuylen van Nijvelt benoemd in 2000; herbenoemd in 2008; ex officio bestuurslid als hoofd van de familie van Zuylen van Nijvelt van de Haar sinds 2011
- barones H.C. van Zuylen van Nijvelt benoemd in 2013;
- mevr. N. David-Weill benoemd in 2012; herbenoemd in 2016

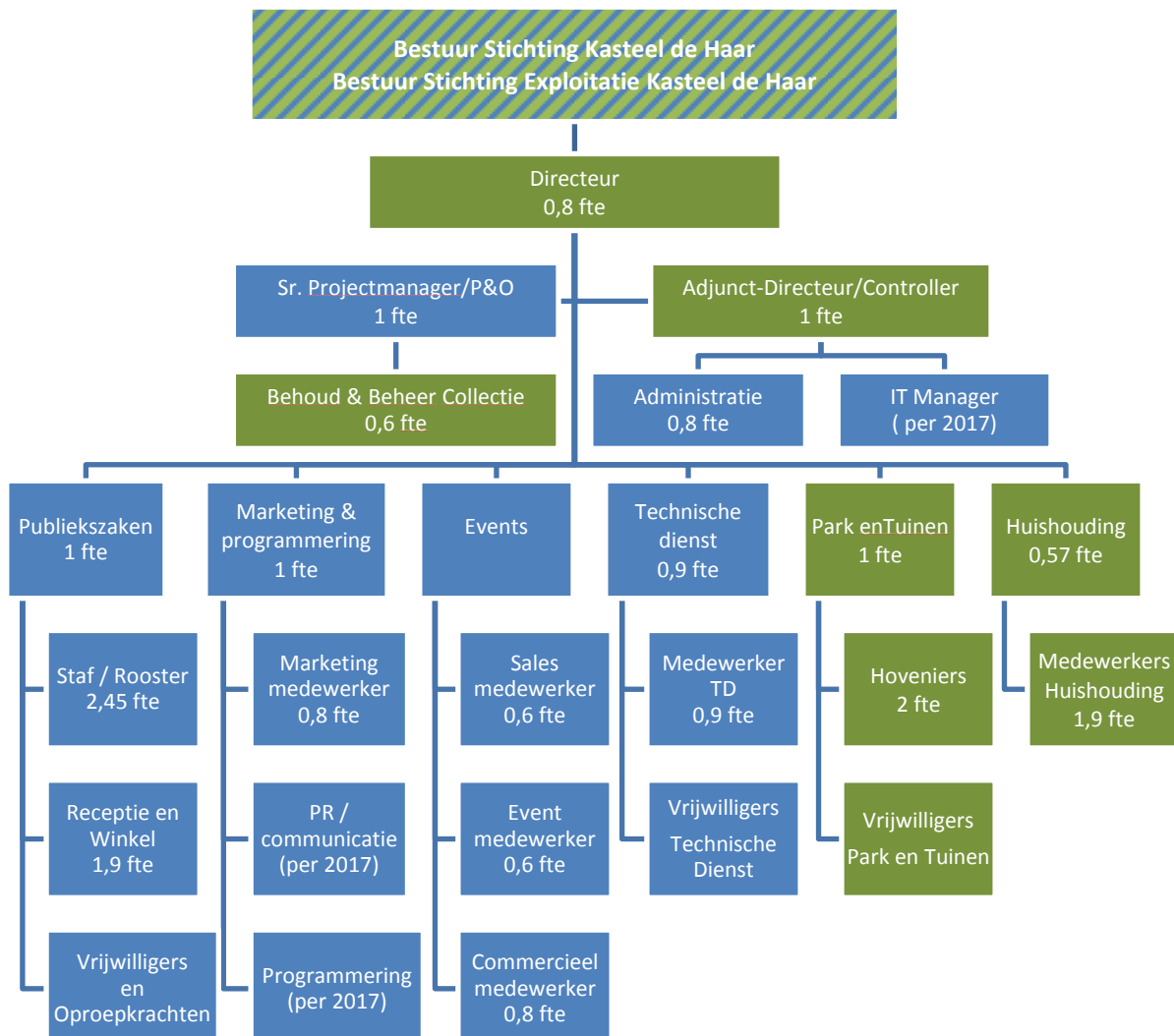
Bestuursleden B

- dhr. K.E.J. Dijk (voorzitter in oneven jaren) benoemd in 2009; herbenoemd in 2013;
- dhr. M.G.A.C. van den Tweel benoemd in 2013; ex officio bestuurslid als algemeen directeur van Vereniging Natuurmonumenten
- dhr. F. Rövekamp (penningmeester) benoemd in 2011; herbenoemd in 2015
- dhr. K. Strijbis benoemd in 2013;

ORGANIGRAM

Stichting Kasteel de Haar (groen) en Stichting Exploitatie Kasteel de Haar (blauw) hebben elk een eigen bestuur. De directeur en adjunct-directeur zijn in dienst van Stichting Kasteel de Haar en hun uren worden gedeeltelijk doorbelast aan Stichting Exploitatie Kasteel de Haar.

Als een afdeling voornamelijk werkt aan de instandhouding van het ensemble, dan zijn de medewerkers in dienst bij Stichting Kasteel de Haar. Als een afdeling voornamelijk gericht is op de museale taken en bezoekers, dan zijn de medewerkers in dienst bij Stichting Exploitatie Kasteel de Haar.

BUDGET 2017

BATEN

Directe opbrengsten

Financiële baten	-
Huurinkomsten	832.000

832.000

Bijdragen

334.000

Som der baten

1.166.000

LASTEN

Personeelskosten	417.000
Advieskosten	11.000
Instandhoudingkosten	499.000
Verzekeringen	75.000
Afschrijvingen	78.000
Bank- en rentekosten	9.000
Diversen	11.000

Som der lasten

1.100.000

RESULTAAT

66.000

AFGEWIKKELDE PROJECTEN PER 31 DECEMBER 2016

1. RESTAURATIE CHATELET

Bijdragen		
Ministerie van OCW	2.921.022	66%
Provincie Utrecht	1.000.000	23%
Subsidie leerlingbouwplaats	6.766	0%
Familie van Zuylen	417.950	9%
Eigen bijdrage Stichting Kasteel de Haar	67.397	2%
	4.413.135	
Bijdragen verwerkt als baten		
Bijdrage Familie van Zuylen 2014 (bestemmingsfonds)	417.950	
Bijzondere baten 2016	3.927.788	
	4.345.738	
Uitgaven		
Projectkosten	4.413.135	
	4.413.135	
Uitgaven verwerkt als lasten		
Restauratievoorziening 2011 (eigen bijdrage stichting)	23.115	
Staat van baten en lasten 2013 (eigen bijdrage stichting)	20.000	
Staat van baten en lasten 2014 (eigen bijdrage stichting)	23.000	
Staat van baten en lasten 2014 (bestemmingsfonds)	417.950	
Staat van baten en lasten 2015 (eigen bijdrage stichting)	1.282	
Bijzondere lasten 2016	3.927.788	
	4.413.135	

Toelichting

Het project restauratie Châtelet is uitgevoerd in 2013 t/m 2015 en betrof zowel de restauratie van het casco als het interieur.

De bijdrage van het Ministerie van OCW op grond van de Subsidieregeling Restauratieprojecten 2012 is 70% van de door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed vastgestelde subsidiabele kosten. Het betreft hier een deelafrekening, daar de subsidie van het Ministerie tevens betrekking heeft op de resterende onderdelen van de interieurrestauratie van het Kasteel.

De bijdrage van de Provincie Utrecht in het kader van het fonds Erfgoedparels 2012 heeft uitsluitend betrekking op de restauratie van het casco en is gemaximeerd op € 1.000.000.

In 2014 heeft de familie van Zuylen een bijdrage van € 500.000 gedaan ten behoeve van de restauratie van het Châtelet. Dit bedrag is opgenomen in een bestemmingsfonds. In 2014 is een bedrag van € 417.950 onttrokken aan het bestemmingsfonds. Het resterende saldo van € 82.050 wordt gebruikt voor niet subsidiabele interieurverbeteringen aan het appartement in het Châtelet vanaf 2016 en de betreffende kosten zullen jaarlijks worden onttrokken aan het bestemmingsfonds.

De eigen bijdrage van stichting Kasteel de Haar dient ter dekking van niet subsidiabele comfortverbeteringen in de kantoren in het Châtelet, zoals vloerbedekking, compartimentering en moderne installaties. Gedurende de afgelopen jaren zijn deze kosten reeds opgenomen in de staat van baten en lasten.

De niet eerder afgewikkelde bijdragen en uitgaven zijn in 2016 verwerkt als bijzondere baten en lasten en zijn hiermee afgewikkeld.

2. RESTAURATIE GROTE COUR EN MENAGERIE/ENTREEGEBIED

Bijdragen		
VSB Fonds	231.750	61%
Dioraphte	49.639	13%
Prins Bernhard Cultuurfonds	29.783	8%
Provincie Utrecht	29.891	8%
Eigen bijdrage Stichting Kasteel de Haar	39.168	10%
	380.231	
Bijdragen verwerkt als baten		
Bijzondere baten 2016	341.063	
	341.063	
Uitgaven		
Projectkosten	380.231	
	380.231	
Uitgaven verwerkt als lasten		
Onttrokken aan restauratievoorziening 2011	14.294	
Staat van baten en lasten 2015 (personeelskosten)	16.105	
Staat van baten en lasten 2016 (personeelskosten)	946	
Bijzondere lasten 2016	348.886	
	380.231	

Toelichting

Het project restauratie Grote Cour en Menagerie / Entreegebied is voorbereid in de periode 2009 t/m 2013 en uitgevoerd in 2015 en 2016.

De bijdragen worden in 2016 opgenomen in de staat van baten en lasten en zijn hiermee afgewikkeld. Met betrekking tot de bijdrage van VSBFonds dient te worden opgemerkt dat het in 2014 afgewikkelde project restauratie Kerkeiland per januari 2015 door VSBFonds is aangemerkt als onderdeel van het totale project restauratie Kerkeiland / Grote Cour / Menagerie met een totale bijdrage van 60% van de projectkosten. Het VSBFonds heeft voor het project restauratie Kerkeiland/ Grote Cour/Menagerie een totale bijdrage van € 249.795 geleverd, zijnde 60% van het project.

De voorbereidingskosten zijn in 2011 reeds onttrokken aan de restauratievoorziening. In 2015 en 2016 zijn de loonkosten van de eigen medewerkers met betrekking tot de directievoering van het project opgenomen in de staat van baten en lasten onder personeelskosten. De resterende projectkosten zijn in 2016 opgenomen in de staat van baten en lasten.